

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Tomáše Herce a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **Bc. M. H.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 11. 11. 2024, č. j. 10.01-000475/24-0003, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 4. 2025, č. j. 11 A 6/2025-21,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žádný z účastníků řízení **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Ve věci jde o přezkum usnesení, kterým Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“), podle § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), přiznal žalobci (dále jen „stěžovatel“) částečné osvobození od soudních poplatků ve výši 90 % ve věci jeho žaloby vedené pod sp. zn. 11 A 6/2025 a ve zbytku tuto žádost zamítl. Žalobce podal žalobu proti v záhlaví uvedenému rozhodnutí, kterým mu žalovaná podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, neurčila advokáta k poskytnutí právní služby bezplatně. Právní služba měla spočívat v zastoupení v řízení o ústavní stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 29. 7. 2024, č. j. 27 Co 170/2024-391. Uvedený soud jím potvrdil usnesení Okresního soudu v Mělníku ze dne 26. 6. 2024, č. j. 17 C 313/2022-345, kterým bylo zastaveno řízení o (opakované) žádosti stěžovatele o ustanovení zástupce z řad advokátů a o osvobození od soudních poplatků z důvodu překážky věci rozhodnuté.

[2] Z Prohlášení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce (dále jen „prohlášení“) městský soud zjistil, že stěžovatel pobírá příspěvek na bydlení ve výši 5 649 Kč a příspěvek na živobytí ve výši 4 860 Kč, má vlastnické právo k 1/12 rodinného domu, 1/12 přilehlé zahrady a 1/24 přístupové cesty, všech v k. ú. X, a jsou mu poskytovány půjčky na nájemné a životní

potřeby od I. H. Měsíčně platí výživné na svého syna ve výši 2 000 Kč a splátky dluhu vůči Okresnímu soudu v Mělníku ve výši 200 Kč (dluh v celkové výši 2 x 5 000 Kč označil za pořádkovou pokutu). Témuž okresnímu soudu dluží ze stejných důvodů také 10 000 Kč se splatností v roce 2024. Dluh vůči Okresnímu soudu Praha-východ ve výši 4 000 Kč představuje náklady trestního řízení a stěžovatel k němu platí měsíční splátku ve výši 100 Kč. Za své náklady označil živobytí ve výši 4 860 Kč a nájemné včetně platby za elektřinu ve výši 3 830 Kč. K dokreslení své situace stěžovatel uvedl, že je v pracovní neschopnosti, byla mu diagnostikována stresová porucha způsobená a užívá antidepresiva.

[3] Městský soud neshledal finanční situaci stěžovatele za natolik výjimečnou, aby sama o sobě vedla k plnému osvobození od soudních poplatků. Za situace, kdy stěžovatel řádně hradí splátky jemu uložených pořádkových pokut, jejichž vznik městskému soudu nijak neobjasnil, a dále disponuje dostatkem příjmu k pravidelné úhradě dalších plateb (členský příspěvek, telefon), neshledal městský soud žádný důvod, pro který by bylo namíste stěžovatele osvobodit od soudních poplatků zcela. Stěžovatel sice v prohlášení uvedl, že mu byla diagnostikována stresová porucha, zároveň však nijak neprokázal, že je osobou invalidní, a nemá žádnou možnost zvýšit si svůj příjem. Soudní poplatek má motivovat navrhovatele, aby pečlivě zvažovali spory, jejichž řešení přenesou na soudy. Pokud stěžovatel hodlá svá práva vymáhat soudní cestou v rozsahu, který žalovaná v napadeném rozhodnutí označila za zjevné nadužívání institutu určení advokáta k poskytnutí bezplatné právní pomoci, je přiměřené a spravedlivé po něm požadovat, aby soudní řízení vedl s vědomím existence nákladů řízení včetně soudního poplatku, a to v jeho nepatrné části ve výši 10 %, tj. 300 Kč. Ve zbytku městský soud žalobce od soudních poplatků osvobodil.

II. Kasační stížnost žalobce

[4] Stěžovatel napadl usnesení městského soudu kasační stížností z důvodů, které podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., navrhl jej zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení. Městskému soudu vytýká, že nesprávně posoudil význam jednotlivých skutečností uvedených v žádosti o osvobození od soudních poplatků. Hradí-li stěžovatel členské příspěvky spolku MaSON (poskytování internetu za 200 Kč měsíčně) a výdaje spojené s užíváním telefonu (184 Kč v lednu 2025), činí tak za účelem odstraňování informačních bariér, aby nebyl izolován v úředním, bankovním, sociálním ani rodinném životě. Pořádkové pokuty zase splácí, aby odvrátil daňové exekuce a exekuční náklady, které by mu vznikly při nedodržení splátkového kalendáře. Pro posouzení jeho žádosti nebyly podstatné okolnosti, „za nichž vznikl problém“. Stěžovateli nelze vytknout, že si jako evidovaný uchazeč o zaměstnání nemohl zvýšit příjem a že po dobu dočasné práceneschopnosti dodržuje stanovený léčebný režim.

[5] Ve vztahu k motivační a regulační funkci soudního poplatku stěžovatel shrnuje jejich podstatu, nesouhlasí však s tím, jakým způsobem je zohlednil městský soud v posuzované věci. Stěžovatel v původním řízení požadoval osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z důvodu změny situace spočívající v nově tvrzené skutečnosti, že žalovaný překročil pravomoci v úmyslu narušit jeho rodinné vztahy. Připojil totiž spisovou dokumentaci jiného původce s notorií modifikovatelnosti k údajům poskytovaným soudu, přestože věděl, že mu to nikdo nedovolil a že tím může nepřipustně ovlivnit osvědčování a dokazování před opatrovnickým soudem. Stěžovatel tudíž požaduje advokáta,

pokračování

aby mohl Ústavní soud konstatovat, že ve věci nejde o překážku věci rozhodnuté a zda se situace od předchozího procesního rozhodování v občanském soudním řízení změnila. Právní pomoc advokáta se zaměřením na ochranu osobnosti by měla bránit tomu, aby byly ve sporu o péči o nezletilé dítě předkládány falza ve zlém úmyslu narušit rodinné vztahy stěžovatele orgánem sociálně-právní ochrany dětí Mělník.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[6] Kasační stížnost je přípustná, byla podána osobou k tomu oprávněnou, včas a z důvodů, které zákon připouští. Jelikož směřuje proti procesnímu usnesení městského soudu, kterým se nekončí řízení o žalobě, v řízení o ní stěžovatele netíží poplatková povinnost, ani povinnost být zastoupen advokátem (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS).

[7] Nejvyšší správní soud přezkoumal usnesení městského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a v ní uplatněných důvodů, jakož i možných vad řízení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Vzhledem k tomu, že kasační stížnost směřuje výhradně proti procesnímu postupu městského soudu, nevyžadoval vyjádření žalované.

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Předně je třeba uvést, že Nejvyšší správní soud v několika svých rozsudcích posuzoval kasační stížnosti stěžovatele v obdobných věcech, v nichž městský soud přiznal stěžovateli na podkladu jím tvrzených osobních a majetkových poměrů toliko částečné osvobození od soudních poplatků ve výši 90 % z částky 3 000 Kč (z nedávné doby např. rozsudky NSS ze dne 5. 2. 2025, č. j. 8 As 17/2025-11, ze dne 27. 2. 2025, č. j. 9 As 9/2025-12, nebo ze dne 20. 3. 2025, č. j. 10 As 287/2024-48). Ve všech těchto věcech šlo o žaloby, jimiž se stěžovatel domáhal zrušení rozhodnutí žalované o neurčení advokáta k poskytnutí právní služby bezplatně. Jelikož závěry obsažené v těchto rozsudcích dopadají i na nyní uplatněné námitky stěžovatele, není důvod se od nich v nyní posuzované věci jakkoli odchýlit.

[10] Městský soud podle § 36 odst. 3 s. ř. s. částečně osvobodil stěžovatele od soudních poplatků, neboť zjistil, že disponuje příjmy pouze ze sociálních dávek. Současně však zohlednil povahu dalších stěžovatelových dluhů a výdajů, povahu původního řízení, ve kterém stěžovatel požaduje advokáta, motivační funkci soudního poplatku, a zejména výjimečnost přiznání osvobození od soudních poplatků. Tyto závěry považuje Nejvyšší správní soud za dostatečně odůvodněné a souladné s (výše odkazovanou) ustálenou judikaturou. To platí i pro závěr, že požadavek městského soudu na spoluzodpovědnost účastníka za vedení sporu je zcela legitimní.

[11] Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v minulosti konstatoval, že „soudní poplatky mají tři základní funkce: fiskální (jejímž cílem je, aby ti, kdo se obracejí na soudy, přispěli k úhradě nákladů spojených s jejich činností), regulační (jejímž cílem je odradit podatele od svévolných, bezdůvodných anebo malicherných návrhů, které by soudy zbytečně zatěžovaly) a motivační (jež má působit tak, aby povinní dobrovolně plnili své povinnosti a účastníci

právních vztahů řešili své spory mimosoudně)“ (usnesení rozšířeného senátu NSS č. j. 1 As 196/2014-19, odst. 13). I když je účastník nemajetný, takže by zásadně bylo namístě přiznat mu osvobození od soudních poplatků, může mu soud výjimečně toto dobrodiní odepřít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede (rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS). Ani nemajetný účastník řízení tak nemusí být pokaždé osvobozen od soudních poplatků. Městský soud přesto (s ohledem na povahu a značnou frekvenci sporů stěžovatele) nepřistoupil k zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků, ale vyhověl jí v podstatné části s odůvodněním, které je přezkoumatelné, logické a v souladu se zákonem a s výjimečnou povahou institutu osvobození od soudních poplatků.

IV. Závěr a náklady řízení

[12] Nejvyšší správní soud nepřisvědčil kasačním námitkám stěžovatele a neshledal ani vadu, ke které by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Kasační stížnost proto zamítl podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s.

[13] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 větou první ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl ve věci úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované nevznikly žádné náklady nad rámec úřední činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. května 2025

JUDr. Radan Malík
předseda senátu